

С Т А Н О В И Щ Е

От ВЕНЦИСЛАВА ЖЕЛЯЗКОВА – доктор по право, доцент по международно частно право и преподавател във Великотърновски Университет "Св.Св. Кирил и Методий", Нов Български Университет и Русенски Университет „Ангел Кънчев”

На материалите, предоставени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.6 „Право, Гражданско и семейно право“ за нуждите на Бургаския свободен университет, като кандидат участва гл.ас.Красимир Коев

Кандидатът Красимир Коев участва в конкурса за академичната длъжност „Доцент“ в професионално направление 3.6 Право – Гражданско и семейно право в Бургаския свободен университет с шест публикации, издадени в сборниците на проведени научни конференции в Бургаския свободен университет, Югозападния Университет и Софийски арбитражен съд, както и с монографичния труд „Договорът за факторинг“ – издателство „Сиби“, 2017 г. Тъй като болшинството от научните доклади, изнесени на съответните научни конференции касаят въпросите, които са обект на изследване в монографията, в настоящото становище ще се спра основно на монографичния труд.

I. Предметът на изследване в монографията „Договорът за факторинг“ е несъмнено актуален и интересен както практическа гледна точка с оглед развитието на търговските отношения, така и в чисто теоретичен план – дали договорът за факторинг следва да се възприеме като специфичен тип търговска сделка или като съвкупност от граждански/търговски правоотношения, които се развиват в рамките на един комплексен договор. Правните системи на различните държави са търсили и търсят начини да осигурят развитието на тази сравнително нова техника за финансиране на търговската дейност в насока не само улесняването и гъвкавостта ѝ, но също така с оглед сигурност и икономичност. В тази връзка считам, че монографията, която изследва проблематиката на договора за факторинг без международен елемент, е от полза както за търговската и съдебна

практика, така и с цел въвеждане на някои законодателни решения, продиктувани от спесификите на този тип договорни правоотношения.

II. Монографичният труд е структуриран в четири глави, които са в логическа последователност и обхващат основните елементи на възникване и развитие на договорното правоотношение, включително основанията и последиците от прекратяването му.

Изследването на автора се характеризира с аналитичност като са разгледани обстойно характеристиките на договора за факторинг и особеностите в проявлението на гражданскоправните институти, които са свързани с този вид търговска сделка – цесия, суброгация, клаузата *del credere*, разваляне на договора. Монографичният труд е интересен и с оглед изразеното становище от автора по някои спорни в теорията и в съдебната практика възгледи по прилагането и действието на основни гражданскоправни институти не само по отношение на договора за факторинг, но и при други гражданскоправни сделки. Независимо от обстоятелството, че някои виждания на автора не споделям, заслужава уважение и внимание богатата аргументация, както и обстоятелството, че поставянето на проблемите поражда възможност за научна дискусия. Прави впечатление липсата на конформизъм и стремежът да бъде обоснован различен поглед върху вече изразени теоретични мнения.

III. В първата глава се прави анализ на същността на договора за факторинг от гледна точка на неговото съдържание – правата и задълженията на страните. Основателно преди анализа на същественото съдържание на договорното правоотношение са разгледани различните разновидности на договора за факторинг, тъй като при всеки един вид правата и задълженията на страните имат своите особености. Мисля, че научното определение на договора за факторинг, изведено още в началото на труда, би следвало да бъде направено след анализа на съдържанието, макар че и възприетият от автора подход би могъл да бъде оправдан с цел създаване на отправна точка за по-нататъшния анализ. Предложението за нормативна уредба на този спесифичен тип договорни правоотношения следва да бъде подкрепено, като предложената редакция /стр. 22/ да бъде предмет на широко обсъждане в правните среди. Разбира се, база за квалификация може и следва да бъде тази, възприета в чл.1 на Конвенцията на UNIDROIT за международен факторинг /сключена в Отава през 1988 г. и в сила от 1 май 1995 г.; Конвенцията е ратифицирана от САЩ, Русия, девет държави-членки на ЕС и др./ . Все пак следва да се има предвид, че тази квалификация е резултат на определен компромис между държавите поради различия в националните правни системи.

Авторът приема, че договорът за факторинг е договор *sui generis* – самостоятелен, ненаименован договор – „сложен договор за финансиране на доставчика от страна на фактора, като доставчикът се задължава да прехвърли цялата си дебиторска задължнялност“, изразяваща се в съществуващи и бъдещи вземания /стр. 29/. На тази база се разглеждат и различните разновидности на договора, като е направено деление с оглед на функциите, момента на финансиране на доставчика, наличието на международен елемент в сделката. Така направените разграничения несъмнено са полезни за търговската практика.

При анализа на правата и задълженията на страните по договора за факторинг, подробно се разглеждат характерните черти на цесията и суброгацията, като авторът приема, че това са изпълнителни способности в рамките на сложните търговски договори за финансиране и не могат сами по себе си като сделки да характеризират тези договори. Макар и интересен и обстойно аргументиран, не бих могла да споделя извода на автора за това, че правната същност на цесията и суброгацията при договора за факторинг „не е от съществена важност“, а същите имат значение само като правно-технически способ /стр. 74/. Мисля, че именно за това, че договорът за факторинг има комплексен характер, той би могъл да обхваща различни видове гражданскоправни сделки. Разновидностите на договора за факторинг се дължат именно на различните правни сделки, които се включват в неговия обхват. Разкриване на правната същност на едно сравнително самостоятелно явление в търговските правоотношения, каквото е договорът за факторинг, не би следвало да води до фетишизирането му. Що се отнася до разпоредбата на чл. 14, пар.3 от Регламент № 593/2008 г. на Европейския Парламент относно приложимото право към договорните задължения /Регламент „Рим I“/, то този текст има предвид обхвата на отправящата норма /чл.14, ал. 1 и 2 от Регламент „Рим I“/ относно различните форми на прехвърляне на вземане с оглед автономната квалификация в този нормативен акт.

Оригинални са сравненията, които прави авторът между договора за аутсорсинг и договора за факторинг във връзка със задължението на фактора за „обслужване“, което задължение в монографията се приема като част от същественото съдържание на договора за факторинг /стр. 92-97/. Отграничението на договора за факторинг от други видове договори, които в икономическата си /а може би и правна/ същност представляват форма на финансиране, като договора за финансово обезпечение, дисконтните сделки, договора за

заем, договора за финансов лизинг, договора за банково инкасо, заслужава да бъде споделено.

2. Глава втора е посветена на сключването и действието на договора. Освен практическото значение на разглежданите въпроси за правните конструкции при сключването на договора, характеризирани на страните по договора за факторинг и по договора за доставка, особен интерес представляват разсъжденията относно предмета на прехвърлянето – настоящи и бъдещи вземания, както и обемът на прехвърляните вземания. Възможността за прехвърляне на бъдещи вземания при договора за факторинг е уредена и в чл. 5 от Конвенцията за международен факторинг: достатъчно е към сключване на договора за факторинг или когато възникнат, същите да могат да бъдат определени. Все пак, не би могло да се стигне до категоричния извод, че прехвърлянето на бъдещи вземания на доставчика е иманентна черта на договора за факторинг /стр. 163/. Прави се критичен анализ на решенията на ВКС, постановени във връзка с прилагането на чл. 99 и сл. ЗЗД.

Определено практическо значение има разглеждането на различните форми, в които може да бъде сключен договорът за факторинг.

3. В глава трета авторът се спира на особеностите при прекратяване, съответно разваляне на договора за факторинг – основания и действие на развалянето. Приема се, че тъй като договорът за факторинг е с „трайно изпълнение“, то развалянето има действие само за в бъдеще /стр. 233, стр. 239/.

Отговорността на доставчика като страна по договора за факторинг се разглежда от гледна точка на съществуване на вземането – предмет на прехвърлянето. Поддържа се, че за разлика от чл. 100, ал. 2 ЗЗД, отговорността за неплатежеспособност на купувача-длъжник е за доставчика, а не за фактора, освен ако страните не са предвидили друго – клаузата *del credere* /стр. 250/. С оглед особеностите на договора за факторинг са направени предложения *de lege ferenda* относно отговорността на доставчика при прехвърляне на вземания и възможните възражения на купувача-длъжник /стр. 266/.

Като библиография е посочена богата литература, макар че авторът в изследването си не реферира към всички изброени трудове. Както е обосновано по-горе, представената монография има определена практическа стойност и представлява интерес от теоретична гледна точка. В случай, че авторът продължава да работи по тази проблематика, бих

препоръчала конкретизиране на търговската практика, по-широко използване на съдебната практика /каквато съществува, както на български, така и на чуждестранни съдилища/. Що се отнася до предложенията de lege ferenda, подкрепям предложението, че този тип търговска сделка следва да намери законодателна уредба, като уредбата би следвало да бъде достатъчно систематизирана. В тази връзка би било удачно да се ползват решенията на чуждестранни правни системи, както и теоретичните анализи на Конвенцията за международен факторинг, на невлязлата в сила Конвенция на ООН за прехвърлянето на вземания в международната търговия /2001 г./, Принципите на европейското договорно право и други източници.

IV. Кандидатът Красимир Коев притежава и значителен преподавателски опит като асистент /старши и главен/ по облигационно и търговско право, което дава основание за заемане на академичната длъжност „доцент“.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ: Имайки предвид гореизложеното, изказвам положително становище, като считам, че са налице изискванията на Закона за развитие на академичния състав и предлагам Красимир Стоянов Коев да бъде избран за доцент по професионално направление 3.6 „Право – Гражданско и семейно право“ към Бургаския Свободен Университет.

13.12.2017 г.

ЧЛЕН НА НАУЧНОТО ЖУРИ:

Доц. Д-р Венцислава Желязкова